

Hatets anatomy

En undersökning om
hat och hot mot journalister
i Sverige

Att journalister och andra medarbetare i medier utsätts för hat och hot om våld på grund av sina arbeten är ett hot mot det demokratiska systemet på flera sätt. Dels kan det bli svårare att rekrytera och behålla journalister och dels kan det bli så att journalister inte vågar skriva om vissa ämnen som man på förhand vet genererar hatfulla och kränkande kommentarer.

År 2015 presenterade Brottsförebygganderådet, Brå, en bred kunskapsöversikt av utsattheten inom yrkesgrupper som är viktiga i det demokratiska samhället. Den visade att var tredje journalist utsatts för hot i sitt arbete. I översikten noterar Brå att det tycks vara mycket vanligt att journalister blir utsatta för kränkningar. Nästan åtta av tio journalister säger sig fått ta emot nedsättande kommentarer under de senaste tolv månaderna.¹

En annan undersökning från Göteborgs universitet visar även den att cirka 30 procent av Sveriges journalister har hotats under de senaste tolv månaderna och att 66 procent får motta nedsättande kommentarer.² De ämnen som genererade våld, hot och trakasserier var framför allt bevakning av frågor som rör migration.

I samma undersökning tillfrågades de utsatta journalisterna om vilka motiv de ansåg att förövarna hade. Över hälften av journalisterna angav att en negativ inställning till hudfärg/nationalitet/etnisk bakgrund hos förövaren var skälet till att de utsatts och 30 procent angav att motivet var en negativ inställning till viss religionstillhörighet. I 66 procent av fallen framfördes hat och trakasserier digitalt, främst via e-post och på sociala medier.

På grund av hat och hot finns ett flertal exempel på journalister som valt att

undvika offentligheten.³ I en studie, som genomfördes av branschorganisationen TU – Medier i Sverige, har hot och hat riktat mot kvinnliga chefredaktörer, ledarskribenter, krönikörer och kommentatorer verksamma vid eller för landets 163 dagstidningar undersökts. Den visar att 72 procent av de svarande utsatts för hot eller trakasserier under de senaste tolv månaderna och var tredje funderar på att till följd av detta sluta med journalistiken.⁴

Totalförsvaretsforsknings institut - FOI, har fått i uppdrag av TU - Medier i Sverige att undersöka hat mot journalister i ett urval av öppna kommentarsfält och diskussionsforum. I den här rapporten presenteras resultatet av uppdraget. Vi har inom ramen för uppdraget valt att studera i vilken omfattning journalister nämns, hur mycket hatfulla kommentarer som riktas mot journalister, samt hur många olika användarprofiler på forumen det är som faktiskt uttrycker hat mot journalister. Hat mot journalister innebär här alla inlägg som innehåller ett journalistnamn och lexikala indikatorer för kränkningar.

Det betyder att det teoretiskt är möjligt att delar av de kränkande kommentarerna riktar sig till annan person än den omtalade journalisten.

Fotnoter är samlade på sidan 15

Måltavlan är ett fåtal journalister

Det är tydligt att journalister nämns i diskussioner och kommentarer i de digitala miljöer som ingår i den här studien. Det förekommer dessutom hatfulla kommentarer mot journalister i dessa miljöer.

Vår studie visar att det är ett fåtal personer som står för en stor mängd av de hatfulla kommentarerna som riktar mot journalister även om de olika digitala miljöerna skiljer sig åt.

- Det är ett fåtal journalister som nämns ofta. Hälften av alla omnämmanden i de fyra diskussionsforum som ingår i studien avser 13 journalister.
- Den mest nämnda journalisten i studien förekommer i drygt tio procent av omnämmandena (3 813 omnämmanden av de totala 35 863).
- De journalister som nämns oftast är framför allt ledarskribenter och politiska kommentatorer, från både vänster- och högerkanten.
- Mellan en halv och fyra procent av användarna i de digitala miljöer som studerats skriver hatfulla inlägg om journalister.
- Ett tiotal användare i varje digital miljö som studerats står för 20-30 procent av det totala antalet hatfulla inlägg om journalister.

Hat

Hat brukar betraktas som ett känslomässigt tillstånd som består av en mängd olika känslor. Orsaken till att någon känner hat kan bero på flera olika saker – antingen kan det bero på att man känner sig orättvist behandlad eller tycker att något är orättvist men det kan också bero på fördomar. Fördomar som i så fall riktas mot grupper eller individer som upplevs dela någon egenskap.

Hat mot journalister uttrycks både för att individer upplever sig orättvist behandlade men också för att journalisten

anses tillhöra en grupp som man tycker har en viss egenskap.

I det material som vi studerat kan man observera att journalister som grupp i många fall anses opålitliga och lögnaktiga.

Medier refereras till som *lögnmedia*, *fulmedia*, *propagandamedia*, *regimmedia*, *skitmedia*, *slaskmedia*, *vänstermedia*, *ljugmedia*, *hatmedia*, *PK-media*, *gammelmmedia*, *judemedia* och *mainstream media*.

*...är en riktigt obehaglig person
...är en pajas som gör sig bäst på cirkus
...korkad, insnöad, godhetsrunkaren
...är den mest faktaresistente av alla ufon
...ett typiskt exempel på ryggradslös murvel
...är ingen medmänniska, utan en motmänniska
...den sjuke idioten*

Exempel på hur digitalt hat mot journalister kan se ut

Digitalt hat

Digitalt hat syftar i den här studien på kommunikation som nedvärderar eller verbalt attackerar en grupp eller en individ på grund av dennes grupptillhörighet som till exempel kön, etnicitet, religion eller yrkesgrupp.

Digitalt hat kan yttra sig på en mängd olika former och kan variera från elaka och spydiga foruminlägg till direkta hot. Vi studerar här digitalt hat i form av kränkande kommentarer och inlägg som är riktade mot journalister. Med kränkning menar vi ett inlägg som uttrycker någon form av elakhet mot en person och som exempelvis anspelar på en persons utseende eller beteende. Detta innefattar också inlägg som kränker någon baserat på etnicitet, sexuell läggning, funktionsvariation eller inlägg som är sexistiska i sin karaktär.

För att skapa en bild av hur digitalt hat ser ut mot journalister har vi studerat ett antal hatfulla kommentarer i vilka journalister nämns vid namn. En mer detaljerad studie där man kan jämföra hat riktat mot olika yrkesgrupper är dock nödvändig för att öka förståelsen för hat uttryckt i samband med just journalister.

Digitala hatare

Även om vi kan studera hur hat ser ut i digitala miljöer vet vi ganska lite om vilka och hur många det är som skriver hatfulla kommentarer i digitala miljöer.

Tidigare studier visar att män står bakom den största delen av det hat som sprids på nätet framför allt men det finns också undersökningar som är mer nyanserade som visar att digitala hatare består av såväl familjefäder, universitetsstudenter, välutbildade kvinnor som personer med lägre utbildning.⁶

Det finns en rad olika psykologiska och sociologiska förklaringar till varför människor kan ogilla andra så mycket att de anser det vara befogat att ta till fysiska eller verbala sätt att kränka, hota eller attackera någon.⁷

Mycket av det vi definierar som hat är i själva verket grundat i fördomsfullhet. Studier visar att personer som uttrycker fördomar mot en grupp i samhället också tenderar att uttrycka samma nedvärderande attityder mot andra grupper.⁸ Detta begrepp kallas för generaliserad fördomsfullhet. I framtida studier vore det intressant att öka kunskapen om vilka det är som skriver hatfulla kommentarer.

Metod

I den här studien har vi analyserat några olika utvalda svenska digitala miljöer: ett diskussionsforum och kommentarsfälten i tre olika digitala medier. Valet av data är gjort för att kunna få en bild av mängden hat som uttrycks på de platser som anses vara mer frispråkiga än traditionella medier med modererade kommentarsfält. Studien omfattar totalt sett över 6,5 miljoner kommentarer och diskussionsinlägg. De digitala miljöerna som vi studerat finns beskrivna nedan. En sammanfattning finns i tabellen på nästa sida.

Målet med den här studien är att undersöka dels i vilken omfattning journalister nämns, hur mycket hat som riktas mot journalister samt hur många olika användarprofiler på forumen det är som faktiskt uttrycker hat mot journalister. Vi har använt oss av en lista med namnen på 2 382 journalister och andra redaktionellt

verksamma inom nyhetsmedier anslutna till branschorganisationen TU – Medier i Sverige. Av hänsyn till de utvalda personernas integritet har vi valt att inte presentera namnen på dessa personer. Personerna avidentifierades redan inför studiens analysfas.

När vi analyserar omnämnande av journalister så räknar vi hur ofta någon av de 2 382 namnen förekommer. Vi har i vissa fall tagit med vanliga felstavningar, men trots detta missar vi om journalisterna kallas för öknamn eller om namnet är felstavat på ett originellt sätt. Det finns också en risk att antal omnämnande överskattas om någon av journalisterna har ett vanligt namn.

I samband med att vi studerat omnämningen av journalister, så har vi också letat efter på förhand kända lexikala indikatorer på kränkningar som är uttryckta i en snäv

Hur många hatar?

För att skapa oss en bild av hur många användare det faktiskt är som uttrycker hat mot journalister har vi analyserat alla inlägg som uttrycker hat mot en journalist och hur många användare (unika användarnamn i de undersökta forumen) som uttryckt hat mot en journalist.

Tabellen till höger visar information om hur många användare respektive diskussionsforum/kommentarsfält har, hur många som nämnt journalister, samt hur många som skrivit om journalister och hatindikatorer i samma kontext.

	Antal användare	Antal poster/ kommentarer	Datum för första analyserade posten	Datum för senaste analyserade posten
Avpixlat	19 187	3 309 833	2011-11-23	2017-08-23
Samhällssnytt	4 893	643 467	2017-09-01	2018-05-03
Flashback inrikes politik	63 852	2 323 492	2000-05-23	2018-05-04
Nordfront	241	3 943	1997-05-15	2018-05-15

kontext kring ett namn på en journalist.

Exempel på sådana indikatorer är *surkärning*, *batikhäxa*, *cepe*, *sionistlakej*, *slyna*, *blatte*, *loser* och *glappkäft*. Syftet med detta är att undersöka hur ofta journalister omnämns i sammanhang där kränkningar förekommer. De ord som representerar kränkningar har tagits fram med hjälp av manuella analyser.

För att hantera terminologisk variation (det vill säga skillnader i ordval) använder vi oss av ett så kallat semantiskt minne som har läst en stor mängd relevanta texter och på så sätt skapat ett domänspecifikt lexikon.

När man studerar ett ord i det semantiska minnet kan man få fram relaterade ord som är semantiskt liknande. Detta innebär att man får kan fånga upp terminologi från en specifik domän.

Vår metod för att identifiera kränkningar

är inte exakt eftersom vi inte studerat riktningen på indikatorerna. Vi vet alltså inte säkert om det är journalisten som är föremål för epitetet batikhäxa, eller om det är någon annan. Det är också viktigt att uppmärksamma att kränkningar kan uttalas på en mängd olika sätt. Vår metod är på intet sätt heltäckande och fångar därför inte upp alla uttryck för hat. För att få en riktig uppfattning om hur hat och hot ser ut så bör man göra mer utförliga analyser liknande de som gjordes en studie om hur förtoendevalda omnämns i digitala miljöer.¹⁰ I den studien gjordes en manuell analys av hatfulla kommentarer som riktades mot kommunalpolitiker.

Vi har i resten av den här studien valt att referera till inlägg som innehåller ett journalistnamn och lexikala indikatorer för kränkningar som uttryck för hat mot journalister.

	Totalt antal användare	Antal användare som nämner journalister	Antal användare som nämner journalister och kränkade ord
Avpixlat	19 187	2 496	823
Samhällssnytt	4 893	492	111
Flashback inrikes politik	63 852	3 338	787

Omnämningen

För att skapa oss en bild av hur ofta journalister en nämns i digitala miljöer har vi räknat hur ofta namnet på dessa personer förekommer i de miljöer vi analyserat. Resultatet visar att hur ofta journalister nämns i de digitala miljöer som vi studerat varierar stort. Av de 2 382 journalister som ingår i vår studie nämns 752 i de fler än 6,5 miljoner inlägg vi analyserat.

Grafen, till höger visar antal omnämningen av journalister från en rankad lista där den mest omnämnda journalisten står först. 85 procent av alla omnämningen avser ungefär 75 journalister, det vill säga cirka tio procent av journalisterna i vår studie. Av de 20 journalister som nämns flest gånger är tolv män och åtta kvinnor. Och går vi än närmare visar analysen att 45 procent, således närmare hälften, av alla omnämningen tar sikte på endast tio journalister.

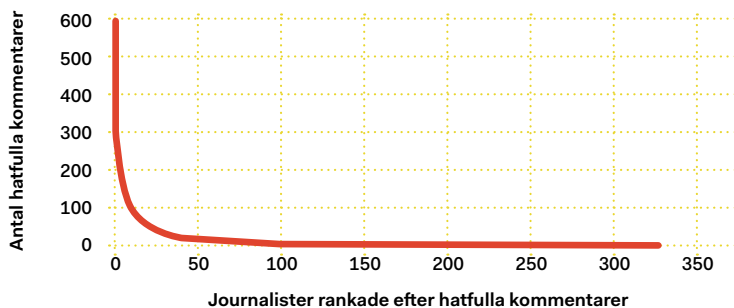
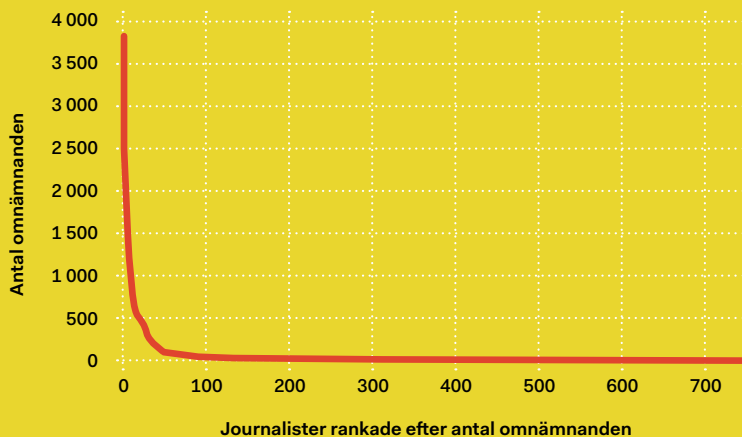
Hat mot journalister

Hat, hot och kränkningar på nätet förekommer i både i den offentliga debatten och i vardagslivet. Det finns som tidigare nämnts flera studier som visar att personer som deltar i det offentliga samtalet är särskilt utsatta för hat, hot och andra kränkningar på nätet.^{10,11}

För att få en uppfattning om hur stor omfattning hat mot journalister förekommer i digitala miljöer har vi studerat antal inlägg

som uttrycker kränkningar mot någon av de journalister som vi studerat. Av de över 6,5 miljoner analyserade inläggen omnämns journalister i 32 619 stycken (ungefär 0,5 procent av alla inlägg). Journalister förekommer i samma sammanhang som de lexikala indikatorerna för kränkningar i 4 075 inlägg. Detta innebär att i 12,5 procent av de inlägg där journalister omnämns finns också uttryck för hat i deras omedelbara närhet. Av de 752 journalisterna som nämns förekommer 335 i

sammanhang som också uttrycker hat.

Grafen ovan visar antal hatfulla inlägg om journalister från en rankad lista där den mest hatade journalisten står först. 10 procent av de journalister som omnämns mest i samband med hatindikatorer (33 stycken) har förekommit i 73 procent av det totala antalet inlägg som uttrycker hat. Av de 20 mest utsatta journalisterna är elva män och nio kvinnor.

Den enskilt mest omnämnda journalisten förekommer i drygt 13 procent av de

kränkande kommentarerna (603 stycken). De fem mest utsatta journalisterna är utsatta för 32 procent av alla hatfulla kommentarer. De tio mest omtalade journalisterna är utsatta för 46 procent de hatfulla kommentarerna. Grafen visar också att ett fåtal journalister förekommer i väldigt många hatfulla kommentarer.

Hälften av alla hatfulla kommentarer riktade mot journalisterna i vår studie fokuserar sig på så få som tolv personer.

De undersökta

Avpixlat

Den numera nedlagda webbplatsen Avpixlat är en självutnämnd "oberoende sverigevänlig webbplats för nyheter och opinion".

Namnet Avpixlat anspelar på den pixling som används för avidentifiering med rutmönstring av ansikten på misstänkta brottslingar och andra personer som av olika, inte minst pressetiska, skäl anonymiseras. Sajtens namn anspelar också på "vitpixling".⁹ Något som Avpixlat anser att grundlagsskyddade medier ägnar sig åt i syfte att skydda förövares identitet.

På Avpixlat blandas redaktionellt material med läsarkommentarer. Avpixlat skapades år 2011 då sajten Politiskt Inkorrekt bytte namn till Avpixlat. I september 2017 bytte sidan namn igen och kallar sig nu för Samhällsnytt.

Vi har i den här studien valt att analysera Avpixlat och Samhällsnytt som två olika källor. På Avpixlat har runt 19 000 användare skrivit över 3,3 miljoner kommentarer.

Flashback inrikespolitik

Flashback är ett av Sveriges största webbforum. Under mottot "Yttrandefrihet på riktigt" upplåter Flashback utrymme för sina drygt 1,1 miljon medlemmar att skriva om allt från husdjurskötsel till tortyrvideor i något av de runt 100 delforumen. Vi

har i den här studien valt att inkludera det delforumet som heter "Inrikes politik".

Forumet har runt 64 000 användare, som tillsammans har skrivit fler än 2,3 miljoner inlägg.

Samhällsnytt

Samhällsnytt fokuserar enligt egen utsago mer på allmän nyhetsjournalistik än föregångaren Avpixlat.

Precis som på Avpixlat blandas redaktionellt material med läsarkommentarer. De användargenererade kommentarerna förhandsgranskas inte av Samhällsnytt redaktion och räknas inte som redaktionellt material.

Skribenterna själva anses vara juridiskt ansvariga för innehållet i kommentarer. På Samhällsnytt har runt 5 100 användare skrivit fler än 770 000 kommentarer.

Nordfront

Nordiska motståndsrörelsens (NMR) officiella webbplats heter Nordfront. Nordfront har precis som Avpixlat och Samhällsnytt både redaktionellt material och kommentarer. Kommentarer anses ej vara redaktionellt material och den som kommenterar är själv juridiskt ansvarig för innehållet. Dock är antalet kommentarer avsevärt mindre på Nordfront jämfört med Avpixlat och Samhällsnytt.

På Nordfront har drygt 13 700 användare skrivit över 137 000 kommentarer.

Avpixlat

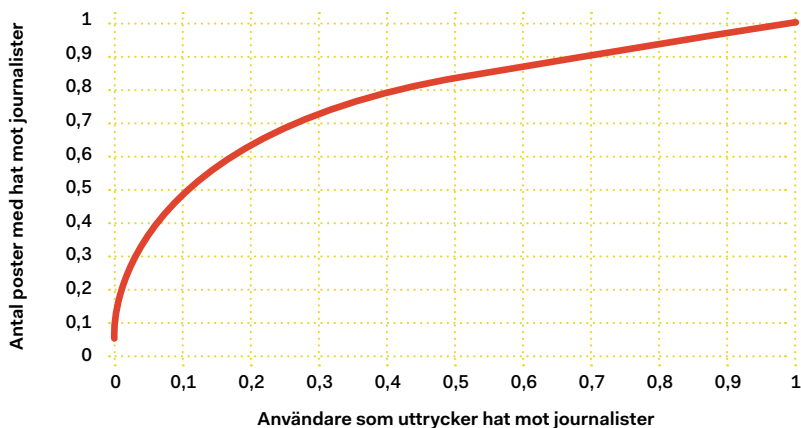
På Avpixlat har 13 procent av användarna (2 496 stycken) någon gång skrivit inlägg som nämnt någon av de journalister som ingår i undersökningen

Drygt fyra procent (823 stycken) av användarna har använt kränkande ord i samband med att de skrivit om journalister. Grafen nedan visar relationen mellan andelen kommentarer som innehåller journalistnamn tillsammans med en kränkingsindikator och andelen användare som postat sådana kommentarer. I grafen kan man se

att tio procent av användarna står för nästan hälften av antalet inlägg som uttrycker hat mot någon journalist.

Den användare som flitigast uttrycker hat och nämner journalister står för drygt fyra procent av sådana inlägg (108 stycken). Fem kommentatorer som uttrycker hat och nämner journalister i samma meningar står för drygt 14 procent av hatfulla inlägg (351 stycken).

Tio kommentatorer står tillsammans för nära 20 procent av de kommentarer som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening (489 stycken).

Andelen användare som skriver inlägg som uttrycker hat mot journalister på Avpixlat.

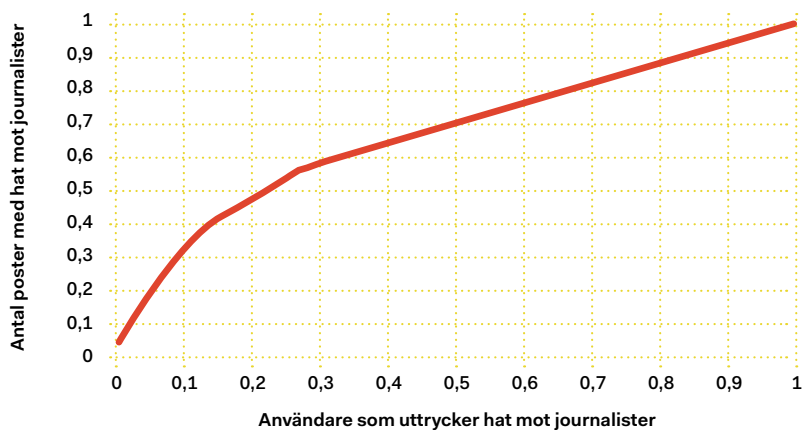
Samhällsnytt

På Samhällsnytt är det ungefär tio procent av användarna som nämner journalister. Och det är ungefär två procent av användarna som uttrycker hat i samma mening som en journalist nämns.

Den användare som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening mest står för drygt fyra procent av samtliga inlägg som pratar om journalister och

samtidigt ger uttryck för hat på Samhällsnytt (8 stycken). Fem kommentatorer som uttrycker hat och nämner journalister i samma meningar står för drygt 18 procent av hatfulla kommentarer mot journalister (34 stycken).

Tio kommentatorer står tillsammans för knappt 30 procent av de kommentarer som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening (56 stycken).

Andelen användare som skriver inlägg som uttrycker hat mot journalister på Samhällsnytt.

Flashback

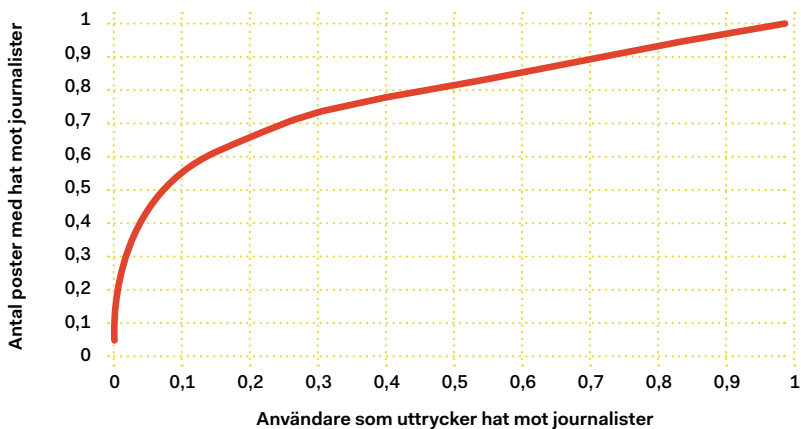
På Flashback i underforumet där det diskuteras inrikespolitik har fem procent av användarna skrivit inlägg där journalister nämnts.

Lite drygt en procent av användarna har skrivit inlägg om journalister i samband med att de uttryckt kränkningar. En användare som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening står för drygt fem procent av samtliga inlägg som

pratar om journalister på Flashback politik inrikes (106 inlägg).

Fem kommentatorer som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening står för drygt 18 procent av alla hatfulla inlägg (367 inlägg).

Tio kommentatorer står tillsammans för knappt en fjärdedel av de inlägg som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening (511 inlägg).

Andelen användare som skriver inlägg som uttrycker hat mot journalister på Flashback.

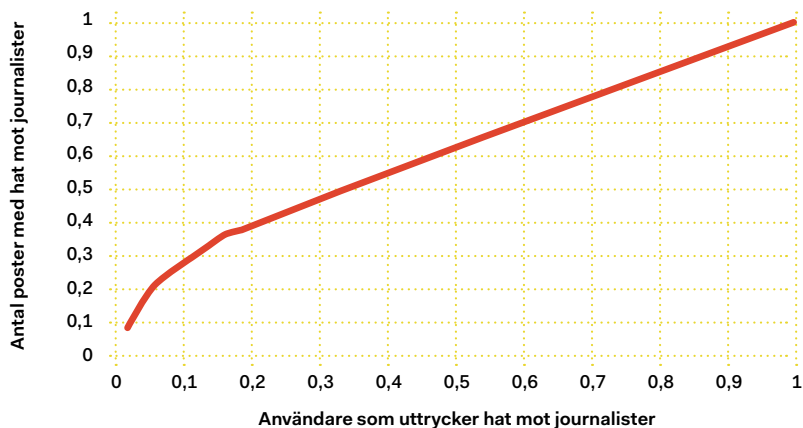
Nordfront

Det är värt att notera att antalet omnämmanden av journalister samt omnämmanden i samband med kränkningar är lägre på Nordfront än i de andra miljöer vi studerat.

En användare som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening står för drygt åtta procent av hatfulla inlägg mot

journalister (sju inlägg). Fem kommentatorer som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening står för knappt 25 procent av alla hatfulla inlägg (21 inlägg).

Tio kommentatorer står tillsammans för över 36 procent av de inlägg som uttrycker hat och nämner journalister i samma mening (31 inlägg).

Andelen användare som skriver inlägg som uttrycker hat mot journalister på Nordfront.

Fotnoter

¹ Brottförebygganderådet, *Hot och våld: Om utsatthet i yrkesgrupper som är viktiga i det demokratiska samhället*, Rapport 2015:12

² Löfgren Nilsson, M. (2017) Journalisternas trygghetsundersökning. *Journalisters utsatthet under 2016*. Göteborgsuniversitet ISSN 1101-4679.

³ Kirkhoff, E. *Sportjournalisten flyr tv-rutan – på grund av hat på Twitter*. Metro 20 april 2015.

⁴ Skagegård, E. *Ta hoten mot kvinnliga journalister på allvar*. Svenska Dagbladet 19 april 2017. Se även Benkö, C *Var tredje journalist har hotats eller trakasserats under det senaste året*. Sveriges radio, 21 juni 2016

⁶ Bladini, M. (2017) Hat och hot på nätet *En kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv*. NIKK, Nordisk information för kunskap om kön, på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

⁷ Kaati, L. (2017) *Det vita hatet: radikal nationalism i digitala miljöer*. FOI-R--4463--SE

⁸ Altemeyer, B. (1996). *The authoritarian specter*. Cambridge, MA: Harvard University Press samt Bergh, R., Akrami, N., & Ekehammar, B. (2012). The personality underpinnings of explicit and implicit generalized prejudice. *Social Psychological and Personality Science*.

⁹ Med vitpixling menar man en uppljusning av hudfärg som enligt Avpixlat används för att dölja brottslingens icke-svenska etnicitet.

¹⁰ Kaati, L, Akrami, N., Pelzer, B. (2018) *Digitalt hat. Hat och hot mot kommunalpolitiker. Sveriges Kommuner och Landsting*. ISBN 978-91-7585-682-7.

¹¹ Bladini, M. (2017) *Hat och hot på nätet En kartläggning av den rättsliga regleringen i Norden från ett jämställdhetsperspektiv*. NIKK, Nordisk information för kunskap om kön, på uppdrag av Nordiska ministerrådet.

Denna undersökning är författad av Lisa Kaati och Fredrik Olsson,
Totalförsvarets forskningsinstitut.

Beställare: TU-Medier i Sverige

Layout: Jamendåså

Juni 2018

Att mediernas medarbetare utsätts hat och trakasserier på grund av sitt yrke är ett hot mot vår demokrati på flera sätt. Viktiga nyhetsbevakningar kanske undviks på grund av risken för hot. Det kan bli färre som är beredda att betala priset för att ägna sig åt granskande journalistik. I slutändan kan även den demokratiska beslutsprocessen påverkas.

TU har som nyhetsmediernas branschorganisation arbetat med att kartlägga hoten mot medierna under en lång följd av år. Vi har publicerat rapporter om hot och trakasserier samt om det specifika hotet mot kvinnliga medarbetare. Vi har också satt samman rådgivande material och fördjupat branschens kontakter både med den öppna polisen och med säkerhetspolisen. Nu tar vi ytterligare ett steg.

I den här rapporten har Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, på TU:s uppdrag studerat en rad omodererade kommentarsfält och vad som skrivs där gällande journalister och andra medarbetare verksamma vid medier anslutna till TU.

Rapporten visar på flera saker som vi tidigare anat men inte haft full kännedom om. Nu kan vi svart på vitt se att det är ett litet antal som kränker andra i stor omfattning. Vi kan också se att de journalister som oftast nämns är ledarskribenter och politiska kommentatorer. Den här studien har bidragit till att öka vår kunskap om förekomster av hoten mot medier. Och den kommer att ligga till grund för vårt fortsatta arbete för att stärka skyddet för de grundlagsskyddade medierna i Sverige.

Jeanette Gustafsdotter
vd TU – Medier i Sverige